

A gazdaságpolitikai aktív visszhangja

Fejlesztés, beruházás, hitelforgalom

Kovács Lajos, a Magyar Nemzeti Bank Csongrád megyei igazgatója korábban is sokszor találkozott azokkal a problémákkal, amelyekről az október 22-i gazdaságpolitikai aktívaértékelésen résztvevői tanácskoztak. Ezért kísérték megkülönböztetett figyelemmel a beszámoló és a vitát, üdvözölte őszinte örömmel az „egységes szemléletet — egységes cselekvést” elvét.

— Pénzügyi oldalról különösen érezhető volt a gazdálkodó szervek *beruházási „éhsége”*. Érthető is, persze, hogy mindenki korszerűsíteni, fejleszteni szeretné a maga üzemét, gazdaságát, de ezeket a nagymérvű fejlesztési törekvéseket gyakran nem igazították hozzá a pénzügyi lehetőségekhez. Elindítottak egy-egy beruházást, aztán menet közben újabb változásokra kerültek sor, jelentős túllépések fordultak elő. Beruházás közben jött meg az étvágy — 100 ezer vagy milliós nagyságrendű többletköltséget kértek a befejezéshez. Előfordult, hogy a terven felüli kiadásokra elköltötték magukat a forgótőkét: vagyis azt az összeget, amivel a kész beruházást működtetni tudják. Ilyenkor aztán kezdődött a kilincselés: nézzétek, itt a kész üzem, ennyi meg ennyi forintunk fekszik benne, ez mindaddig holt tőke marad, amíg nem tudjuk üzemeltetni.

— „Rámenős” módszer volt, kész helyzet elé állítottak mindenkit. És ezt, sajnos *különböző felelősségre vonás nélkül* csinálhatták a vállalatok. Az eredmény: az állami költségvetés földuszasztása. Ez ellen a mentalitás ellen valóban nagyon időszerű volt fellépni.

„Az Országos Tervhivatal teljes felelősséggel gondoskodik a beruházási egyensúly megteremtéséről, a felhalmozási források mértékének és fő arányainak kialakításáról, valamint a központi fejlesztési célok ütemezéséről. Minden eszközzel biztosítanunk kell, hogy az állami költségvetés eszközeit a népgazdasági terveknek megfelelően használják fel. Ezt a Pénzügyminisztériumnak és a bank-szervezetnek a döntéshozókhoz pénzügyi eszközökkel biztosítaniuk kell.”

(A miniszterelnök gazdasági aktívaértékelésen mondott beszámolójából.)

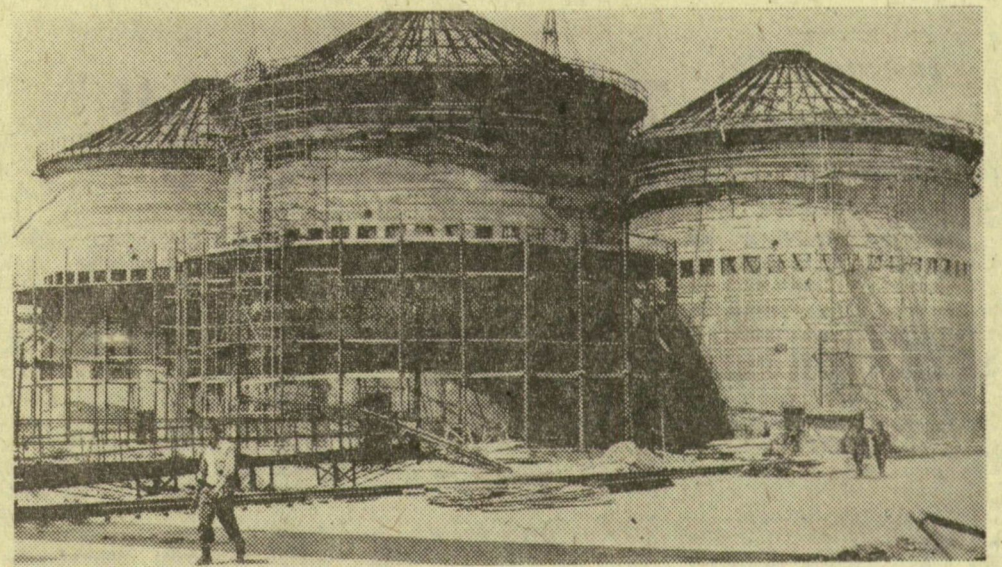
— Egyetértek azzal, hogy a hitelforgalomban szigorúbb gyakorlatot kell folytatnunk. A jövőben egy-egy hitelkérelem elbírálásánál szigorúbban fogjuk vizsgálni, hogy a vállalat hitelajánlatában feltüntetett összegek *valóban* rendelkezésre állnak-e majd. S a képződő fejlesztési alapokat is csak olyan mértékig célszerű a hiteleknek figyelembe venni, hogy maradjon valamennyi szabad fejlesztési alaprészt is: az esetleg felmerülő többletköltségekre is meglegyen a fedezet!

— Ezek a korábbi pluszkidadások bizony jelentős terheket róttak az államra. Egyedül a pénzügyi szigorítással nem is lehet megoldani a problémát. Szükséges az is, hogy ha valaki a maga posztján rosszul sáfárgodik a rábízott pénzzel, ha túllépi a lehetőségeket, viselje annak konzekvenciáit

is. Egyrészt felelősségre kell vonni az ilyen gazdasági vezetőket, másrészt megszüntetni azt a kényelmes gyakorlatot, hogy az állam hűzza ki a csávából a túlköltségeket.

— Itt említem meg, hogy a beruházó vállalatok, a szövetkezetek *objektíve* is kerülhettek olyan helyzetbe, hogy elfogyott a beruházásra szánt pénzük: az építőanyagárak, az építési árak emelkedése, a hosszú kivitelezési idő miatt is. De az már megint a szubjektív oldalhoz tartozik, hogy egy-egy létesítmény megtervezésénél nem x forinthez keresték a legolcsóbb — legcélszerűbb megoldásokat. Inkább törekedtek a nagy-szerűre, a különlegesre, aztán ehhez keresték — utólag — a forinthat. Meggyőződésem, hogy *„fejtörő”, átgondoltabb tervezésre van szükség*. Csak addig nyújtózkodjanak a beruházók, ameddig a „takaró” ér, azon belül viszont minden lehetőséget ismerjenek fel és használjanak ki.

— Kevés olyan létesítmény született például, amit több célra is hasznosítani lehet. Így a piaci igények változása nem követelne azonnal új építkezést is. Ami az építkezéseket illeti, az ilyen igény szerintem túlzott: beruházást szinte csak új üzemcsarnokokkal együtt tud elképzelni a vezetők egy része. Pedig a legkorszerűbb technológiát, az új gépsorokat alkalmazva — s ehhez felüljuttatva a régi munkatereket — szintén lehet fejleszteni, termékenységet növelni, jobban gazdálkodni. Vagyis: *javítanunk kell a továbbiakban a gépi és az építési beruházások arányát*. A gépi javára. Mert nezzük csak az adatokat. Csongrád megyében 1969-ben 3,7 milliárd forintot költöttünk beruházásra. Ennek 53,8 százalékát építésre, 23,5 százalékát gépi beruházásra fordították (a többi egyéb kategóriába tartozik). 1970-ben a 4,3 milliárd forintból 53,4 százalék jutott az építkezésekre és 27,7 százalékot költöttünk új gépek munkába állítására. A tsze-eknél? 1970-ben 81 százalék-ban volt építési és csak 14 százalékban gépi jellegű a beruházás. Ezek az adatok is jól tükrözik az általános fel-fogást: amin szintén változtatni kell — fejezte be nyilatkozatát Kovács Lajos.

A házgár születése

1. Minden új gyárnak szívből örülnek az emberek, de alighanem egy új házgárnak a legjobban, hiszen az ott gyártott termékekből lakóházakat, családi otthonokat építenek majd környezetünkben. A régi, hagyományos építési móddal nehezen lehetne eleget tenni a párt és a kormány lakásépítési programjának, s annak az igénynek, mely Szegeden és a vele szomszédos városokban, falvakban jogos követelés.

Közismert a szegedi emberek előtt, hogy városunk „kiesett a szórásból”, amikor megkezdődtek a jelentősebb lakásépítkezések hazánkban. Most szeretnék megszüntetni a régi elmaradást. Ehhez már házgárra van szükség. Készen áll a gyár, besorakozott a nyugati iparkörzet vállalatai közé. Amint elfordul a műút a város határában, számolgatjuk: AGROKER, Tejüzem, Házgár, Gumi-gyár...

negyedév. A beruházás tervezett befejezése: 1972. I. negyedév. A beruházás lebonyolítója az Építőipari Beruházási Vállalat.

További adatok: „A generál és technológiai tervező: Építéstudományi Intézet (ÉTI), az építőipari munkák tervezője: IPARTERV, a mélyépítési munkák tervezője: MÉLYEPTERV. Egyéb tervezők: KGMTI, Postaigazgatóság, INTRANZMAS (szovjet) stb. Kivitelezők: generálkivitelező (építőipari munkák) (DELEP), (technológiai munkák) GÉPSZER. Állványalkozók, szállítók: CSÓSZER, VIV, ÉPGEP, DÉMASZ, Posta, Aszfaltútépítő Vállalat, Ganz-MÁVAG stb.” Értsem a sok stb.-et, hiszen ötvennél több vállalat és gyár működött közre a szegedi házgár felépítésében, s három nemzet dolgozott: magyarok, szovjetek, lengyelek.

SÁRBAN, VÍZBEN

Az építőmunkások mond-

ják:

— A kezdet volt a legnehezebb. Ez a terület belvizes volt, amikor megérkezünk, hogy kimérjük a leendő házgár helyét, még csizmában is alig tudunk bejönni a műútról. A kezdeti akadályokat a talajviszonyok jelentették.

Ha az ember lábáról le is húzta a csizmát a ragacos feketeföld, a gépek úrrá lettek a helyzeten. Megkezdődött a terep feltöltése. A gépeket emberek irányították, kormányozták. Az első kö-zött volt Szilágyi Lajos művezető. Így mondja:

— Az első karó leverésénél jelen voltam. Egy összeszokott társasággal jöttünk át a gumigyári építkezésről. Csak a brigádvezetők neveit

említem: Frank Péter, Bar-na István, Buknicz István. S persze a mélyépítőktől, meg más építészektől is megérkeztek az emberek. En a mieinkről tudok beszélni.

Szilágyi Lajos földéaki születésű, gyermekkorában került Szegedre kőművesinasnak Kopasz Lajos építőmesterhez. „Akkor is voltak érdekes munkák, többek között Szent-Györgyi Albert tanár úrnak is bővítettük az intézetét. Különböző családi házak és javításokat végeztünk. A háború után részt vettem Budapest újjáépítésében, majd 1950-ben jöttem vissza Szegedre, s azóta is itt dolgozom a vállalatnál.”

Húsz esztendeje nem épített lakóházat, csak gyárakat, csarnokokat. A lakásépítéstől egy kissé elszokott. „Volt szerencsém felépíteni a gumigyárat, a vásárhelyi hibrizduzetet és sokáig sorolhatnám az elmúlt húsz esztendőben végzett munkát.”

A gyorsaság nem boszorkányság

— szokták mondogatni. A Szegedi Házgár építésére il-lik ez a megjegyzés. Bár már minden építkezésre, beruházásra ezt használhatnánk! De ehhez legalább három feltétel szükséges, amely a szegedi házgár építkezésénél megvolt: megfelelő terv, folyamatos anyagellátás és jól képzett munkaerő. A műve-zető így emlékezik vissza:

— Régen ismert és szorgalmas emberekkel jöttünk ide, akik szívügyüknek tekintették az építkezést és egyáltalán a munkát, a vállalat érdekeit, amely különben mindannyiunk egyéni érdeke is. Kérem szépen, 1969. április elsején kezd-tünk munkához, de három hét múlva tető alá került a komplettációs épület amely-nek a váza megmarad, csak akkor vékony közfalakkal szabadtuk fel, hogy legyen hely az irodáknak és a társ-vállalkozóknak raktározásra és egyebekre. Mire nyár lett, itt voltak a harmincegyesek, akik hozták a nagy földem-pa-teleket, mi meg „nyomtuk az ipart” a pillérekkel.

A hatalmas, 17 000 négy-zetméter alapterületű gyártó-csarnok pilléreit a helyszí-nen készítették. Akkoriban magam is sokat jártam a házgár bölcsőjénél, s lát-tam, milyen nehéz munkát követelt a 11 méter belma-gasságú csarnok tartópillé-reinek elkészítése. Egy-egy pillér súlya 12–16 tonna kö-zött ingadozott.

Az építőmunkások elhatá-rozták, hogy egy évvel ko-rábban felépítik a Szegedi Házgárat. Elképzelhető, mi-lyen pontosan meghatározott „passzot”, koordinációt je-lentett ez a kivitelezők kö-rében. Havonta tanácskoztak, egyeztettek. S ritkaság, hogy végül minden a helyére ke-rült. Azt mondják utólag is, hogy nem volt könnyű, de nem is volt boszorkányság.

Gazdag István

Javaslatok az üzemi zaj csökkentésére

Textilipari szakemberek kétnapos tanácskozása kezdődött kedden a TIT terméstudományi stúdióban. A Textilipari Műszaki Egyesület és a Textilipari Dolgozók Szakszervezetének rendezésében a zaj hatását, ártalmait és a megelőzés módsze-reit vitatják meg.

Apró Józsefnek, a Textilipari Dolgozók Szervezete elnökének megnyitója után az előadók összegezték a könnyűiparban végzett orvosi és pszichológiai vizsgálato-k tapasztalatait. Hangoz-tatták, hogy a zaj, nemcsak a fülre, hanem az agynak számos, különféle működését irányító centrumaira is ha-tást gyakorol, így az egész szervezet működését, az egyén magatartását is befo-lyásolja. A gyengébb idegrendszerű nőknél gyakran a neurózis kiváltója lehet.

A pszichológiai és szocio-lógiai felmérések eredmé-nyei is figyelemre méltóak. Már korábban bebizonyított tény, hogy a nők a férfiak-nál intenzívebben igénylik a munkahelyi közösségi kapcsolatokat, a környezettel való állandó kommunikáció lehetőségét. Minderre azon-ban nincs lehetőség a zajos üzemekben. Mindezek szociális torzulást is eredmé-nyezhetnek, hiszen megvál-tozik a kapcsolatok jellege, azokat nem a közös munka, hanem egyéb körülmények alakítják ki. Ez a folyamat gyakran az átlagnál na-gyobb mérvű fluktuációt ve-zet.

A hazai felmérések sze-rint nálunk az alumínium-hengerművek és a fafeldol-gozó üzemek mellett a leg-zajosabbak a szövődéek. Az itt dolgozó asszonyok ezrei-nek védelmére indokolt lét-

rehozni egy olyan országos szervet, amely irányítja a zajelhárítással kapcsolatos kutatásokat és az erre vonatkozó új módszerek beve-zetését, alkalmazását. Sür-gősen ki kell dolgozni a zajelhárítás, zajcsökkentés egész területére érvényes szabványokat, be kell vezet-ni az üzemekben a kötelező hallásvizsgálatokat is és a dolgozók hallásának rend-szeres ellenőrzését. Ennek legmegfelelőbb formája a megyeszékhelyenként kiala-kított hallásvizsgáló labo-ratórium, amely egységes vizsgálati tematikával és módszerekkel működik.

Hangsúlyozták az előadók, hogy a különböző fülvédők, köztük elsősorban a Billes-holm-féle vatták alkalmazá-sa önmagában nem eredmé-nyes, csak akkor, ha ezek használatát a technológiák módosítása kíséri. Erre vonatkozóan is különböző ja-vaslatok hangzottak el. A zajcsökkentés lehetőségei között említették a szövő-termek hangszigetelését, a műanyagok alkalmazását, egyes alkatrészek műanyag-gal való helyettesítését, s a szövődéek almenyezetének perlités bunkolását.

Levéliányító verseny

A csúcsgazdasági életét el-zi a posta h-nyos országos levéliányító ver-sejének döntője, a. et ked-den tartották a Budapesti Postaigazgatóság Váci utcai székházában. Az év végi nagy feladatok zavartalan lebonyolítására hirdett ver-senyben több ezren vettek

részt, közülük a legjobb 74 postás vetélkedett a győze-lomért, a leggyorsabb, a leg-pontosabb postás címet.

A résztvevők három ver-senyszámban mérték össze tudásukat; az egyik feladat-nál külön indultak a fiatal-lok:

Tíz küldött képviseli a megyét az MSZBT országos értekezletén

Tegnap délelőtt Szegeden a megyei pártbizottság vb termében tartott megbeszélés-sen találkozott az a tíz kül-dött, akik a Magyar–Szov-jet Baráti Társaság novem-ber 22–23 között Budapes-ten, a Parlament kongresszusi termében megrende-zésre kerülő országos érte-kezleten képviselik megyénket. Ismeretes, hogy eb-ben az évben Csongrád me-gyében — az új szervezeti

felépítésnek megfelelően — tíz csoport alakult. A tíz tagcsoporthoz a november 7-i ünnepségeken a pártser-vezetek kijelölték azokat, akik mint küldöttek képviselik üzemüket, vállalatukat, intézményüket, s általában megyénket az országos érte-kezleten. A tegnapi megbe-szélésen annak a kérdésnek adott hangot dr. Koncz Já-nos, a megyei pártbizottság osztályvezetője, hogy min-denki legjobb tudása szerint képviselje megyénket az or-szágos értekezleten. Lukács János, az MSZBT Országos Tanácsa tömegmozgalmi osztályának vezetője adta át a meghívókat, valamint az országos elnökség írásbeli beszámolóját a tíz küldött-nek.

Az MSZBT országos érte-kezletén — november 22. és 23. között — Csongrád me-gyét képviseli: Fülöp János tanár, a MÁV szegedi Fiú-nevelő Intézete kollégiumá-nak igazgatója, dr. Kulka

Frigyes, a Szegedi Orvostu-dományi Egyetem profesz-szora, Tóth Imre, a Csong-rád megyei Húsipari Vállalat főkönyvelője, Oskó La-josné, a Szegedi Kábelgyár üzemi pártbizottságának csúcstíkára, Szendrei János, a Szegedi Tanárképző Főis-kola tanszékvezető tanára, Szőke Béláné, a Szegedi Konzervgyár Állami-díjas brigádjának tagja, Horváth Lászlóné, az MSZMP Szeged városi bizottsága munkatár-sa, Pál János, a vásárhelyi Divat Kötöttáru-gyár üzemi pártbizottságának titkára, Urbán Etelka, a HODIKÓT szocialista brigád vezetője, Csáki Etelka, a kisteleki Magyar–Szovjet Barátság Tsz tagja.

A kongresszuson megyénk képviselőiben meghívott-ként vesz részt dr. Agoston József, a megyei pártbizott-ság titkára és dr. Bozó Sán-dor, a megyei tanács vb-tit-kára, az MSZBT Országos Elnökségének tagja.